

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Legati morbus. Arma à Lutheranis mota. Cæsaris ac Tridenti discrimina. Multirum Antistitum discessus. Synodi suspensio. In eam contestatio quorundam Hispanorum Patrum. Legati obitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1552.

CAPVT III.

Legati morbus. Arma à Lutheranis mota. Cæsaris ac Tridenti discrimina. Multorum Antistitum discessus. Synodi suspensio. In eam contestatio quorundam Hispanorum Patrum. Legati obitus.

¶ 25. Martij,
ex Diario
Magistri cæ-
rimoniarum.

¶ Diarium
Magistri cæ-
rim. qui huic
eventui ad-
fuit, & eum
narrat sub
25. Martij.

IAm verò par est ad incepta nos regredi. Paucos intra dies inci-
dit in morbum Legatus: ^a & ut mos est, Magnatum ægrota-
tiones adscribi semper animorum ægritudini, perinde ac si in
ipsis, aduersus quàm in reliquis hominibus vsuuenit, non animus ex
corpore, sed corpus semper ex animo tantum pati posset; ita credi-
tum est, morbum ab eo fuisse contractum ex ægrimonia, quòd Syn-
odus se duce progressus haberet improspetos, & contra præceptam
spem, quin propinquæ solutionis indicia præ se ferret. Neque hæc
negauero quod narrat Sleidanus, tamen à Spondano probabili
coniecturâ reiectum tamquam scriptoris aperte maligni narratio-
nem, à nullo reliquorum auctorum confirmatam; nimirum, Crescen-
tio pridie quàm æger decumberet, vesperi fuisse visum ingentem ac
nigrum canem, toruis oculis: quare accitis duobus cubicularis ab
eo impositum, ut illum abigerent, quem idem sub propinqua men-
sula latere affirmabat; sed diu conquistus huiusmodi canis nul-
quam repertus est, nisi in heri phantasia, in qua referunt perman-
tisse ad ipsam donec viueret perturbandam: haud, inquam, factum
negauero; nam in iis quæ apud me sunt monumentis ^b, id verè nar-
ratur. Leuis tamen peruersæque mentis est, argumentum deduce-
re æternæ vindictæ illi viro infligendæ, ex oculorum præstigijs, quas
consuetas nouimus iis qui ob humores lethali corruptioni proxi-
mos hallucinantur. Quamobrem maiori cum grauitatis laude Sua-
uis hanc rem neglexisse, quàm Sleidanus aut supra verum amplifi-
casse, aut supra verisimile interpretasse visus est.

Ægrotante Legato primas partes Pighinus exercebat: tunc verò
accidit, ut explosi Protestantium cuniculi in Cæsarem impetum fe-
cerint. Mauritius Septemuir, & iniuriæ sibi ducens numquam im-
petratam libertatem Philippi Lantgrauij, soceri sui, qui se Carolo
dederat, acceptâ fide de carcere non perpetuò futuro, & dedecori
sibi vertens Cæsaris scomma, quo respondebatur, nullam diutur-
nitatem esse perpetuam, conspiratione inita cum pluribus Germa-
niæ Principibus ac Rege Galliæ, arma mouit: & cum facile præse-
dium externorum vincatur, vbi ciuium animi possidentur, leui ne-
gotio

gorio Augustam, propensione Lutheranam, occupavit. Dein fœderatorum exercitus Oeniponto minitatus est, vbi Cæsar degebat, adeoque Tridentum etiam urbem propinquam deterruit: unde multi Episcopi non solum Itali, sed Hispani fugam arripuerunt, tametsi Oratores Cæsaris omni studio eleuare pericula niterentur; & Carolus post aliquam titubationem statuisset haud Oeniponto discedere, ne sui metus confessione animum perduellibus adderet, & famam hostilis potentia, fortissimam inter bellicas machinas, roboraret. Sed Madruccius, nolens per attenuatum verbo periculum re ipsum augere malo suo, & sollicitus, ne vrbi suæ aut maius esset præsidium ad propellendas, aut minus illicium ad prouocandas Protestantium aggressiones, Pontifici significauit^e, tutam ab fœderatorum impetu eam mansionem se polliceri non posse. Quapropter Pontifex, re in deliberationem vocatâ in cœtu Purpuratorum^d die 15. Aprilis, ex eorum sententia Concilij suspensionem decreuit, & in eodem cœtu ad Collegium retulit, quæ de induciis cum Turnonensi egerat.

3) Contrâ Cæsariani in Tridentina vrbe vel maximè abhorrentes ab ea interruptione Synodi, quæ tot ipsorum curis laboribusque confecta tantæ spei basis erat, denuò obstrepere, perinde ac in huiusmodi occasionibus consueuerant: & quoniam interdum ipsa imbecillitas acuit ad minas, significarunt, velle se in eo negotio extrema quæque tentare. Quocircâ Præsides, quippe inferioris Ordinis Præsules, ausi non sunt confestim mandata exequi; sed Pontificem monuerunt, ^e permolestam Patribus futuram fuisse suspensionem, Pontificio Diplomate indictam absque vlla auctoritate ac voluntate Concilij; ac proinde se satius duxisse, memoratum Diploma non depromere, sed curare vt ipsa Synodus id consilij per se susciperet. At Pontifex nihil amplius cunctandum rescripsit, & ^f a se litteræ Cameracensi ad Massarelum, 1. Maij 1552. se minas huiusmodi planè despici. Vt autem per spei stimulum suaue simul & efficax acumen adderet, mandato significari Pighino iussit, vbi ille in Concilio præsidere desineret, incepturum in Vaticano Senatu considerare. Sed hæ litteræ nihil effecerunt, quippe ante ipsarum aduentum confectâ. Etenim prospecto id temporis non cogitatione solum, sed pænè oculis è Tridenti turribus imminente discrimine, & ineuitabili Patrum ac Theologorum fuga, prius generalis conuentus habitus est^g, in quo ex plurimorum suffragio, ac præcipuè Tridentini, Episcopi Zagabriensis, pro Ferdinando Rege Oratoris, & Archiepiscopi Granatensis, consilium suspensionis, infrâ scribendæ, susceptum est; ac postea die 28. Aprilis

1552.

^e Adriani lib.3.

^d In Actis Consist.

^e Acta in Arce S. Angeli, 15. Aprilis 1552.

^f a litteræ Cameracensi ad Massarelum, 1. Maij 1552.

^g 24. Aprilis 1552.

Historia
Concilij Tridentini
lib. 13.
cap. 3.
1552.

1552. lis celebrata fuit Sessio, solemniter ad aras litante Michaële à Tur-
re, Episcopo Cenetensi, ibique decantato extra ordinem Euangelio
S. Ioannis, *Modicum iam non videbitis me, & iterum modicum, & vide-
bitis me, &c.* ceterisque ritibus adhibitis præter concionem, Episco-
pus qui Sacrum celebrabat, hoc Decretum recitauit.

*Sacro sancta Oecumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu san-
cto legitime congregata, presidentibus in ea Reuerendissimis Dominis, Se-
bastiano, Archiepiscopo Sipontino, & Aloysio, Episcopo Veronensi, Aposto-
licis Nuntiis, tam eorum proprio, quam Reuerendissimi & Illustrissimi Do-
mini Marcelli, tituli sancti Marcelli S. R. E. Cardinalis Crescentij Legati,
ob aduersam eius grauissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat
Christianis omnibus patere, hoc Concilium Oecumenicum Tridentinum pri-
mò à Paulo felicitis recordationis conuocatum & collectum fuisse: deinde
à sanctissimo Domino nostro Iulio III. efflagitante Carolo Quinto Augu-
stissimo Imperatore, ea præcipuè de causa fuisse restitutum, ut Religionem in
multis orbis partibus, & præsertim in Germania, in diuersas opiniones mi-
serabiliter distractam, in statum pristinum renouaret; abusus & mores Chri-
stianorum corruptissimos emendaret, cumq; ad hoc agendum quamplurimi
Patres, nullà laborum suorum periculorumq; habitâ ratione, e diuersis re-
gionibus alacriter confluxissent; resq; strenuè, magno fidelium concursu, fe-
liciterq; procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates
excitarent, in Concilium venturos, & sic animatos, ut veris Ecclesie ra-
tionibus vnanimè acquiescerent; lux denique quædam rebus affulsisse vi-
deretur, caputq; attollere inciperet prostrigata antea, & afflictâ Republica
Christiana: hi repente tumultus, ea bella hostis generis humani versutia
exarserunt, ut Concilium velut hæere, ac suum cursum interrumpere,
satis incommode cogere, spesq; omnis vltioris progressus hoc in tempo-
re tolleretur: tantumq; aberat, ut sancta Synodus Christianorum malis &
incommodis mederetur, ut multorum mentes, præter sui animi sententiam,
irritaret potius quàm placaret. Cum igitur ipsa sancta Synodus omnia, &
præcipuè Germaniam, armis ardere & discordiis videret, omnes ferè Epi-
scopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum Ecclesie
& Concilio abiisse; decreuit tantæ necessitati non reluctari, & ad meliora
tempora reuicere, ut Patres, quod eis nunc agere non licet, suis omnibus
prospectum ad suas Ecclesias regredi valerent; ne diutiùs vtrobique inutili
otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporum conditio tulit, huius
Oecumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore
decreuit, prout præsentis Decreto suspendit: eâ tamen lege, ut, si citius pa-
cata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat Dei Optimi
Maximi beneficio non longo fors spatio futurum, ipsius Concilij progres-*

sus eodemmet tempore suam vim, firmitatem vigoremq̄, habere censetur. Sin autem (quod Deus auertat) peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint submotā; quamprimum cessauerint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor & robur Concilio sit restitutum, & esse intelligatur, sine alia noua Concilij conuocatione: accedente ad hoc Decretum consensu & auctoritate Sanctitatis sue, & sanctæ Sedis Apostolicæ.

5 De hoc Decreto conuenere reliqui omnes, præter duodecim ex Hispanis, qui solemnem contestationem illi opposuere. Inter eos Ioannes Bernardus Dias Episcopus Calaguritanus æquè suspensioni ac prorogationi obstitit: non ita reliqui undecim. Hi fuere Saluator Alepiscopus Turritanus, Ioannes Salazarius Episcopus Lancianensis, Aluarus à Quadra Episcopus Venusinus, Petrus Acugna Auellaneda Episcopus Asturiensis, Ioannes Fonseca Episcopus Strabiensis, Franciscus Nauarra Episcopus Pacensis, Michaël Puchius Episcopus Elvensis, Ioannes Emilianus Episcopus Tundensis, Martinus Ayala Episcopus Gadixensis, Aluarus Moscosus Episcopus Pampilonensis, & Petrus Poaz Episcopus Ciuitatensis. Eorum contestatio hæc fuit:

6 Cum hoc sacrum Oecumenicum Concilium, ante tot annos à toto Christiano Orbe desideratum, tantis laboribus procuratum, tandem Tridenti ad extirpandas hæreses, tollenda schismata, reformandos mores, pacemq̄ inter Christianos Principes componendam, fuerit conuocatum; neque post eius conuocationem fuerit adhuc satisfactum nedum omnibus, sed nec plene alicui ex causis propter quas conuocatum est, præsertim reformationi necessariæ abusuū, vnde mala omnia, quibus vexatur Ecclesia, & orta esse, & confoveri apertum est. Nos infra scripti Archiepiscopus & Episcopi, nostrarum conscientiarum testimoniis compulsi, huic Decreto suspensionis Concilij cum omnibus in eo contentis circumstantiis & conditionibus, tam quoad substantiam eius quàm quoad formam, contradicere decreuimus, prout de presenti contradicimus & repugnamus: tum quia causæ suspendendi, quæ in eo assignantur, bella scilicet & Germaniæ tumultus (quos breuè sedatos iri ac componi vel in ipso Decreto sperari dicitur) non vsque adeò videntur urgere, ut sit propter eas ita à Concilij prosecutione cessandum, saltem in his quæ ad reformationem attinent: quinimò ad sedandas Principum discordias aptissima visa est Concilij conuocatio, subindeq̄, prosecutio & continuatio. Tum etiam, quia dicta suspensio magis dissolutionis quàm iustæ, moderatæ, aut necessariæ supersessionis speciem præ se ferre videtur. Neque enim, etsi ceteræ difficultates deerint, quas timere nos docuit experientia, tam celebris Prælatorum conuentus ex tam diuersis remotisq̄ prouinciis ha-

1552.

beri facile poterit; nec deerunt impugnatoribus Catholica Ecclesia occasiones & rationes ad serenda alendaq; bella atque discordias, quibus huius Concilij, cuius nomen apud eos est tam odiosum, reassumptionem impediunt, ac ludificentur, quod nunc eos conari, varijsq; rationibus tentare videmus; si præsertim viderint, conatus huiusmodi prosperè eis cedere, nosq; eo adcessisse, ut ab incepto opere cessauerimus. Præterea deterret nos ingens scandalum, certaq; hæresum propè confirmatio, quam ex tali & tam diuturna suspensione nedum ipsis Ecclesie aduersariis, sed & Catholicorum plerisque orturam esse manifestum est; cum Dominica castra, publicamq; causam deserere non aliâ ratione magis quam persecutionum metu, laborum impatientiâ, & quod peius est, causa ipsius, & Diuini auxilij desperatione opinabuntur; cum tamen in tuto loco, ab omni bellica iniuria remoto, sedisse nos viderint, ubi aliâ, cum non minus periculosa bella gererentur, nihilominus ipsa Synodus fiducialiter in Diuino hoc opere perseverauerit, quod perfectò inficiari nec nos ipsi possumus. Cum itaque è manibus nostris repetenda erunt anime, quæ periturae sunt per subtractionem huius salubris ac vnicij remediij, alijsq; de causis conscientias nostras mouentibus, huic Decreto non expresse contradicere non possumus, imò & contradicimus, & quantum possumus, absolute repugnamus. Ne tamen omni consilio non consentiendi rationem querere videamur, nève abhorreere credamur à suauiterum dispositione, cum & nos difficultatis temporum, recessusq; Prælatorum Germanicæ nationis ferè omnium, rationem aliquam habendam esse non improbemus, petimus, ut sequens viam, quam hætenus tenuit atque seruauit hæc sancta Synodus, Sessionem ad proximas Kalendas Maij indictam, ad moderatum aliquem terminum prooget, diemq; declarat, qui ipse ita pro homine interpellet, ut alia conuocatio, declaratio aut intimatio minime sit expectanda, quominus ad hunc locum Concilij omnes Prælati conuenire & possint & teneantur. Addentes nihilominus, quod si infra dictum declarandum terminum prædicta impedimenta cessauerint, curet Sanctitas sua Prælatos omnes ad prosecutionem Concilij reuocare, quos interim ad proprias Ecclesias remeare, si libeat, licebit. Vltima vero Decreti verba, quibus commendatur Decretorum huius sanctæ Synodi observatio, placent utique, si absque his verbis (quatenus ad eos de iure spectat) publicentur: quæ litium occasio esse videntur & seminarium. Quæ quidem omnia ita & non aliter fieri petimus, & protestamur: quod si secus fiat, nullum nobis, nec sanctæ Synodo præiudicium fieri quouis tempore, tam propter huius Decreti suspensionis publicationem, quam ob quemcumque alium actum factum vel faciendum, attentatum vel attentandum per quascumque personas contra huius Oecumenici Concilij auctoritatem & potestatem, Conciliorumq; Oecumenicorum omnium. Petimus insuper à Synodi huius Notario, ut hæc nostram

nostram schedulam contradictionis, attestationis, ac protestationis, inter 1552.
Acta Synodi, unâ cum hoc Decreto inferat, indeq; ipse, vel alij, nobis unum
vel plura authentica instrumenta exhibeant.

7 Hæc contestatio reliquorum neminem à priori sententia retraxit. Nam quod ad primam partem spectabat, iidem ipsi qui contradicebant, prorogationis necessitatem fatebantur, multoq; magis eam fassi fuerant plures ex ipsorum collegis ac ciuibus per quamdam discessus speciem, qui fugam præ se ferret. Hoc posito, biennij spatium rebus consentaneum agnoscebatur ab iis, qui ratiocinatione, non cupiditate, spem futuræ tranquillitatis ad id necessariæ metiebantur. Quod si ea prius euenisset, prospectum iam fuerat ut illicò Synodus restitueretur: nec dubitandum erat, quin ubi illa videretur opportuna, à Pontifice, iisdemq; Principibus, qui prius eam legendam curauerant, reuocaretur. Ex altera parte, si iidem Principes secùs putassent, quæcumque certa conuocatio fuisset præsentis Decreto indicta, in irritum caderet.

Quod verò attinebat ad ea verba, quæ postremâ parte continebantur, in quantum ad ipsos de iure spectat: vel ea prætermittenda silentio erant, eo animo, ut tamen subaudirentur; & idem litium seminarium perdurasset, nimirum ad quem & quousque de iure spectaret efficere, ut quæ Synodus decreuerat, obseruarentur: vel eorum Antistitum sententia erat, ut non modò sonus, sed etiã significatio huiusmodi verborum excluderetur, adedò ut ad singulos absque vllò discrimine earum sanctionum plena executio pertineret: & cui latere potuisset, quantum confusionis perturbationisque in Ecclesiam inde manaturum aduersus omnium Canonum sanctiones, omniumq; Conciliorum voluntatem?

8 Quemadmodum nullum in terris bonum damno aliquo vacat, ita nullum malum alicuius commodi expers est: nimirum, grauioræ ærumnæ leuiorem breuioremq; nunc reddidere controuersiam de suspensione, quàm sedente Paulo de translatione. Tunc bonum nocuit, scilicet ingruentis luis cessatio, quæ causa fuit, cur reluctantes Episcopi illic persisterent, quæ animos ipsis suppeditauit ad perpetuò impugnandam tamquam simulatam causam profæctionis, à reliquis prius peractæ; Cæsari verò speciosum fucum, ad huiusmodi creditum ius per se ac per alios firmiter sustinendum. Ex aduerso in præsentia malum profuit, quia periculis crescentibus contestatio contraria factis euasit; quandoquidem illius auctores paulò post suæ salutis discessu consulere. Neque vllam timiditatis notam mereri potuit ea Togatorum manus, quòd se discrimini subduxerit, quando

oria
ily Tr
II.
IV

1552.

quando vel ipse Carolus V. qui ad eam vsque diem hostibus inter mortales summè formidandis pectus semper aduersum obiecerat, necesse habuit suis subditis perduellibus terga ostendere, ne pristina ipsius fortitudo in temeritatem abiret, & ab ipsis captius cum Imperij Christianique nominis pernicie abduceretur. Etenim præuolito Clusie transitu à Protestantibus occupato, ille per offusas in tempesta noctis tenebras Oeniponto discessit, ^b infirmâ valetudine, lecticâ vectus, quem maior comitatus pars equorum penuriam pedes in ea repentina rerum perturbatione secuta est: nec ille secutum habuit, donec Villacum oppidum Carinthiæ peruenit, finitimum Foroiulij, sub Veneta ditione. Quin illic etiam ex milite collecto, quâ ut Cæsar honorificè exciperetur, quâ ut fines munitentur, nouum metum concepit Carolus, in suspicionem adductus ab exorto, quamuis falso, rumore fœderis inter Venetos ac Protestantibus initi. Paucis horis post Cæsaris discessum Oeniponto, illic Mauritius ingressus, qui ¹ intactis ciuium bonis ac Ferdinandi (qui pacis potius amicus quàm hæresis inimicus putabatur) hostiliter depopulatus est quidquid ibi habebant Cæsar, Augustanus Cardinalis, & Hispani, nomina Protestantibus insensissima, quod primus illatarum illis cladum auctor, alter consiliarius, postremi executores fuissent.

^b Vide Parutam in postremo lib. primæ partis, & fustius Adrian. lib. 9.

¹ Vide Spondanum, an 1552.

* Diarium Magistri cærim. 7. Maij 1552. Acta in Arce Ælia, 25. Maij.

^m Synodus cum citatis scripturis fuit impressa Antuerpiæ an. 1564.

Has inter turbas ministri Pontificij ab huiusmodi angustiis ad tam subitam profectionem compulsi sunt, ut cum eorum quibusdam, nisi Madruccius necessaria ad viaticum suppeditasset, male actum esset. Crescentius, etsi oppressus morbo, ^k ut in mortem potius quàm in hostem incideret, per Athesim Veronam deportare se iussit, ubi intra triduum ¹ decessit, atque eius cadaueri Romam delato is honor redditus est, qui virtuti etiam in cineribus soluitur.

Suauius affirmare nihil veretur, in Aula Romana duos Nuntios fuisse acriter obiurgatos, quod in Decreto Synodus Christianos hortata esset, ut ea quæ fuerant à se sancita seruari, non prius requisita Pontificis confirmatione, quâ deficiente sanctionum pariter efficacia deficiebat, ex doctrina quæ Romæ traditur: & addit, fuisse qui diceret, & Nuntios, & Episcopos qui consenserunt, ea de causa in censuras prolapsos. Enimuerò quemadmodum à veteribus amor cæcus depictus fuit, ita pariter odium cæcum depingendum videretur; nisi quod fortasse cognouerint id quod postea S. Thomas notauit, vim omnem odij, itidem ac cuiusuis animorum affectionis, non aliud reuerà esse, nisi intermixtum quemdam amorem. Nunc ^m Antuerpiensibus typis impressum legitur? nonne Suauius ipse narra-

narravit, fuisse in eo Decreto requisitas consensionem auctoritatem- 1552.
que Pontificis & Apostolicæ Sedis ?

11 Tam palmaris mendacij confutationi par est adiiciam solutionem eiusdem calumniæ. Cur, inquit ille, disputandi locus negabatur Protestantibus aduersus Decreta iam constituta in Concilio, si ea certa & extra falsitatis aleam non erant, donec à Romano Pontifice confirmarentur ? In promptu ratio est : Quia reipsâ confirmabantur, pro eo ac Pontifex de illis edoctus subinde per suas litteras ad Præsides ea comprobabat, & edenda per typos curabat, variisque adiectis significationibus confirmabat : & ubi cetera deessent, eadem ipsa responsa, quæ Cæsaris Oratoribus voce, quæ Carolo Germanisque Ecclesiasticis scripto reddita à Paulo & Iulio, postulanti- bus, ne res sancitas in controuersiam ampliùs reuocarentur, effica- cis comprobationis vicem subiissent. Quamquam in fine Synodi, quò solemnior firmiterque memoria rerum omnium in factis Eccle- siæ superesset, prudenter & à Synodo postulata, & à Pontifice pro- lata fuerit vniuersalis ac diserta illarum confirmatio, sicuti suo loco scribemus, cum haud nouum sit, eandem actionem iteratis com- probationibus confirmari ad cautionis vbertatem, ac maiestatis ac- cessionem; eo sanè pacto, quo magnifico ædificio maior columna- rum numerus apponitur, quàm illi sustinendo sufficiat. Quemad- modum Angelorum est præstantia, qui famulis non indigent, famu- lis carere; sed hominum, quibus illi sunt opus, supra quàm indi- geant, iis abundare : ita vniuersè rebus, quæ fulcimentis non egent, præstantiæ vertitur, fulcimentis vacare; sed rebus, quæ fulcris in- digent, eis supra quàm indigeant abundare.

C A P V T I V.

Varia Suavis calumniæ de Synodi dilatione, suscepto que à Pon- tifice Syria Patriarcha, reiecta.

1 Sed nondum Suavis cauillos euasimus. Is ad carpendum Pon- tificem obseruat in primis, suspensionem Synodi, tametsi ad duos annos statutam, decem postea perdurasse. Verùm hic au- ctor (quod alibi notatum est) vitium præ se fert maxime dissenta- neum homini, artem quam exercet Suavis profitenti, hoc est men- daciorum textori, vitium inquam obliuiosi. Quo pacto exciderat è memoria quod paulò antè narrauerat, spatium biennij fuisse sub conditione præscriptum, si obstacula interim desuissent; nimirum, inter Christianos Principes discordiæ? Licebat ipsi animaduertere

Pars II.

D d d

ex